

Konopljan

GLASILO KOLEKTIVA INDUPLATI JARŠE

ŠT. 4 - XII
APRIL 1963
CENA 20 DIN

VSEBINA:

- A. Gnidovec: Pred 1. majem
I. Deržič: Stirideset let Induplati
F. dr. Jerovec: Končno - za Induplati nova kotlarna
L. Zabukovec: Izbrali smo nov odbor Proizvodnja v februarju
M. Vidmar: Proslavili smo 8. marec
M. dr. Šiška: Svetovni dan zdravja
F. Rebernik: Industrija v družbenem planu
Negospodarske investicije in komunalna dela
I. Majhen: Preprečil je veliko škodo
F. Adamič: Poročilo o nabavi
J. Mavko: Prodaja v februarju
A. Skarja: HTV
S. ing. Bergant: Makrilon
Strojna obdelava podatkov
- Iz ekonomskih enot
- Za smeh in razvedrilo
- Personalne izpremembe
- Spored »Kina Induplati«
Izdaja v 900 izvodih kolektiv tovarne Induplati. Odgovorni urednik Jože Klešnik. Natisnila in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

Motiv izpod Kolovca

Pred 1. majem

Prvi maj — praznik dela, praznik delovnega ljudstva, je spet pred nami. Prvič ga je delovni človek praznoval leta 1890 po sklepu mednarodnega delavskega kongresa v Parizu, ki se je vršil leto dni prej. To je bil prvi kongres II. Internacionale, na katerem je bilo zastopanih 20 dežel po predstavnikih socialističnih, socialdemokratskih in drugih delavskih organizacij. Rezultat kongresa je bila resolucija, katere skupna pöteza je v ugotovitvi, da se more osvoboditev dela in človeštva doseči samo z mednarodnimi napori proletariata, organiziranega kot razred in to šele po csvojitvi politične oblasti. Poleg najpomembnejših zahtev kot npr. po 8-urnem delavniku, po prepovedi dela otrok izpod 14 let starosti, zadostnem tedenskem počitku, itd., je resolucija vsebovala tudi sklep, da se vsako leto 1. maja organizirajo manifestacije delavstva v vseh državah in vseh mestih, da bi se s tem podčrtal mednarodni pomen boja za 8-urni delavnik in da bi se na ta način povezal boj proletariata v raznih deželah. Ta sklep spoštuje delovno ljudstvo še danes po preteku sedmih desetletij. V deželah, v katerih je proletariat že obračunal s svojim razrednim nasprotnikom, praznujemo 1. maj kot spomin na dolga leta boja za doseg delavskih in človečanskih pravic, obenem pa dajemo poudarek solidarnosti boju delavskih množic v državah, ki še vedno bijejo boj za doseg svojih pravic.

Nebogljjen je nekdaj bil proletariat, tudi sam skoraj v prepričanju, da v družbi mora vedno nekdo biti drugemu podložen, kakor so ga tolažili tisti, ki so ga držali za vrat. Dolgo je delavec moledoval za svoje pravice sam, neorganiziran, dokler ni spoznal, da jih samo v skupnem boju — kot proletariat — lahko doseže. Ojunačil se je in s svojo težko roko, kakršno mu je izoblikovalo njegovo trdo delo, je udaril. Tako je udaril, da je iskra izpod njegovih pesti zanetila ogenj, ki je obsijal vse delovno ljudstvo sveta in pri njem zbudil upanje v boljšo bodočnost. Iskra je zanetila ogenj, ki že uničuje kar je staro, staro družbo — kapitalistični red. Važen element v kapitalistični ureditvi je spoznal, da lahko obstoji tudi sam brez nasprotnega izkoriščevalskega razreda. Spoznal je pravico: živi naj tisti, ki dela; pogine naj parazit.

Vsak 1. maj pomeni nov uspeh svetovnega proletariata. Z vsakim letom se večajo rezultati boja delavskega razreda. Vedno večji je krog držav, ki so se otresele kapitalizma in si postavile vlado delovnega ljudstva — diktaturo proletariata. Danes lahko rečemo, da je končni rezultat tega boja jasen — zmaga celotnega svetovnega proletariata je na obzoru.

Eden prvih znanilcev težko pričakovane pomladi

Pri nas letos praznujemo 1. maj osemnajstič v svobodi. V svobodi, za katero je desetletja in celo stoletja trpelo naše ljudstvo ter zanjo znova in znova odštevalo svoje žrtve. Znoj in kri naših prednikov in sodobnikov nista bila brezploдна. Po vzajemnem, nepretrganem boju in odločilnim končnim udarom, je svoboda morala zasijati. Zmagal je delovni človek — proletariat. Ni nam več potrebno postavljati zahtev za izboljšanje delovnih pogojev, zakone in pravice si danes postavljamo sami. Nismo uresničili samo tistih zahtev, ki jih je pred sedemdesetimi leti postavljalo delavstvo. Še mnogo več pravic smo si priborili in celo tovarne smo vzeli v svoje roke, tovarne, v katerih sami kujemo svojo srečo.

Ob vsakem praznovanju 1. maja smemo zato biti resnično ponosni, da so si naši narodi med prvimi izbojevali delavske pravice. Pri tem ne smemo pozabiti še velikega dela proletariata, ki se še vedno bojuje za svoje pravice. Kljub naši že doseženi svobodi ne bomo stali ob strani, temveč bomo s praznovanjem 1. maja z ostalimi delavci sveta manifestirali enoten nastop za doseg najpomembnejših delavskih pravic tistih dežel, katere se zanje še borijo.

Naj živi 1. maj!

Končno - za Induplati nova kotlarna

Po večletnem prizadevanju smo končno prišli do tega, da bomo pričeli z gradnjo nove kotlarne. Pred leti smo se udeležili zveznega natečaja za gradnjo toplarn in vložili naš investicijski program, za katerega smo plačali več milijonov dinarjev. Več let zaporedoma smo predvidevali v naših investicijskih planih gradnjo nove kotlarne — toda vse zaman. Morali smo se odločiti za finansiranje iz lastnih sredstev, kar je pa precej težko breme za naše podjetje. V l. 1962 smo imeli prvič nekaj več lastnih sredstev na razpolago. Ker še niso bili gotovi novi načrti za kotlarno, smo jih vložili v nove proizvodne kapacitete, da si s tem omogočimo sredstva za naslednja leta, ko bo treba finansirati kotlarno.

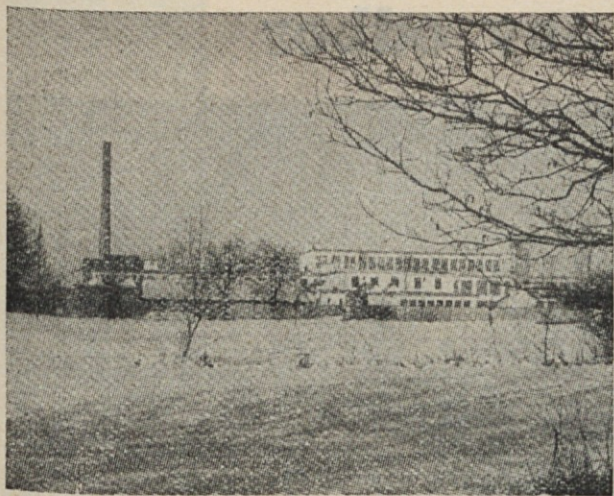
Gradnja nove zgradbe se bo pričela v aprilu letos. Oprema pa bo pripravljena za montažo v pričetku leta 1964, iz česar sledi, da mora biti gradnja gotova do konca letošnjega leta.

Skupni izdatki za novo kotlarno se zaenkrat predvidevajo na ca. 130 000 000 in sicer:

nova zgradba kotlarne	32 300 000 din
ostala gradbena dela	19 330 000 din
skupno gradbena dela	51 630 000 din
nov kotel	40 337 000 din
dodatna domača oprema	17 000 000 din
dodatna uvožena oprema	7 000 000 din
skupno nova oprema	64 337 000 din
prestavitvev enega kotla v novo kotlarno	15 000 000 din
Skupno vsi izdatki	130 967 000 din

Od navedenih izdatkov bi bilo treba v l. 1963 pokriti nekaj več kot polovico, ostalo pa v l. 1964.

Vsekakor je to za naš kolektiv zelo težka naloga, ki je pa nujna, ker si z novo kotlarno šele postavimo osnovne temelje za naš nadaljnji in skladen razvoj. Gradnja kotlarne pa bo angažirala skoraj vsa naša razpoložljiva finančna sredstva dveh let zaporedoma.

Induplati z vzhodne strani

Štirideset let Induplati

Kmalu po prvi svetovni vojni so se pričele v večjem obsegu ustanavljati na Češkem tekstilne tovarne. Takratni kapitalisti in industrialci so začeli iskati manj razvite dežele, predvsem tiste, kjer je bil delavski razred neorganiziran. Idealno priliko so videli v takratni agrarni Jugoslaviji, prav posebno še zato, ker je vladal tu sovražnik delavskega razreda. Brezpravnost, nizke mezde, brezplačna ali pa zelo poceni zemljišča in predvsem nerazvita dežela je narekovala preselitev češke industrije v Jugoslavijo.

Tako je nastala tudi naša tovarna na temeljih bivšega Majdičevega mlina. Že leta 1922 so se začele pripraviti in res je v zgodnji pomladi 1923 gradbeno podjetje »Obnova« pričelo obnavljati pogorišče prejšnjega mlina. Tako je bil prvi objekt že v avgustu sposoben za montažo strojev, ki so med tem časom že prihajali v Jarše. 23. september je bil tisti dan, ko so se zavrteli prvi stroji. Takratni lastniki so uvideli, da se jim naloženi denar bogato obrestuje, zaradi česar so nadaljevali z gradnjo in v letu 1937 tudi dogradili predilnico. Letnice nad posameznimi vrati pričajo, kako je današnje podjetje raslo.

Kaj vse so naši delavci doprinesli k obstoječi tovarni ne bom našteval, ker to sami najbolj vedo, saj so nekateri še danes aktivni člani kolektiva. Navajam samo to, da je bilo potrebno po končani vojni še marsikaj dopolniti in izpopolniti. V prvi vrsti higienske prostore, družbeno prehrano, itd., za kar prejšnji lastniki niso imeli posluha.

Pomembno leto je tudi 1950, ko je delovni kolektiv prevzel družbeno sredstva v upravljanje in s tem je nastala prelomnica tudi v pogledu rekonstrukcije podjetja. Kolektiv je v tem času obstoječe kapacitete še razširil in sicer suho predilnico, filmsko tiskarno, avtomatsko tkalnico ter konfekcijo.

Tako poteka v letošnjem letu štirideset let, od kar so se zavrteli prvi stroji v industriji platnenih izdelkov Jarše, štirideset let dela, borb in zmag.

Da bi dostojno proslavili to pomembno obletnico, so na predlog družbenih organizacij samoupravni organi postavili odbor, kateri ima nalogo pripraviti vse potrebno za proslavitev jubilejnega leta 1963.

Praznovali smo 8. marec

Osmi marec — mednarodni borbeni dan žena so praznovale letos vse napredne sile sveta že triinpetdeseto leto. Jugoslavija je ena izmed tistih držav, v kateri so napredne sile delavskega gibanja sprejele ta praznik za svoj politični praznik, kot praznik najnaprednejših sil z zavestjo, da je rešitev ženskega vprašanja setavni del boja za socialno osvoboditev proletariata in da morajo v tem boju sodelovati tudi žene same.

Žene Jugoslavije so bile v zadnji predvojni dobi pomemben faktor revolucionarnih akcij. Delež jugoslovanskih žensk v narodnoosvobodilnem boju je neprecenljive vrednosti. Vse to so že zgodovinska dejstva. Danes pa tudi vidimo, da je aktivnost naših žensk v gospodarstvu, v družbenem upravljanju, v ljudski oblasti, v političnem in kulturnem življenju in sploh pri graditvi naše socialistične skupnosti vsak dan večja.

Danes je v Jugoslaviji od vseh zaposlenih 27% žensk, ki se uveljavljajo v vseh panogah gospodarstva. Vedno večji je priliv ženskih kadrov v šole za strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje. Tudi v javnem življenju je udejstvovanje žensk vedno bolj pomembno, saj se udeležujejo prav na vseh področjih dela.

Če ocenjujemo ob praznovanju triinpetdesetletnice osmega marca položaj žensk v naši socialistični skupnosti, lahko ugotovimo dejanski skokovit napredek v primeri z družbenim položajem, ki so ga imele ženske pri nas pred drugo svetovno vojno. Ugotoviti moramo tudi to, da v Jugoslaviji problem enakopravnosti žena ni več politični problem pravnega položaja žene v naši družbi. Obstaja pa še problem ekonomske nerazvitosti, primitivizma, religioznih pojmovanj in drugih konservativnih predsodkov privatno kapitalističnih odnosov do žensk in v neredkih primerih tudi žensk samih do lastnega položaja, kar še vpliva, da se ženske družbeno in gospodarsko še bolj uveljavljajo.

Ko ob tem prazniku ugotavljamo, do kam smo prišli in kje moramo nadaljevati, nam pa podatki, ki označujejo te uspehe, hkrati pričajo, da smo šele začeli premagovati težke ostanke preteklosti splošne gospodarske in družbene zaostalosti, ki se najbolj kaže v položaju žensk.

S sedanjio gospodarsko in družbeno politično aktivnostjo žensk sodeluje v družbenem gospodarstvu; to pa kaže, da si ženske v množičnem obsegu še niso pridobile ekonomske podlage za svojo družbeno afirmacijo.

Prav tako kaže analiza zaposlovanja nove delovne sile, da so možnosti zaposlovanja žensk še vedno omejene, ker veliko število žensk nima kvalifikacije, ker za žensko delovno silo ni dovolj primernih mest, razen tega pa omejujejo žensko tudi družinske dolžnosti, ki jo bolj zaposlujejo kot moškega.

Reševanje gornjih problemov je bistvenega pomena za spreminjanje položaja žensk v družbeni proizvodnji, v družbi in družini. Spreminjanje družbenega položaja žensk nikakor ni le akcijska naloga, to je daljši družbeni proces v katerem se prepletajo vsi družbeni odnosi in napor. K tem skupnim naporom pa lahko veliko prispevajo tudi ženske same v boju proti vsemu staremu s tem, da s smelim premagovanjem vseh težav odločneje zavzamejo mesto, ki jim v socialistični družbi pripada.

Pri nas smo v počastitev 8. marca organizirali praznik, na kateri so sodelovali recitator in Slovenski okteti, ki nas je navdušil s svojim petjem. Da se ženske zavedajo svojega praznika, je pričalo dejstvo, da je bila dvorana nabito polna. O delovnih uspehih in neuspehih nas je v krajšem govoru seznanil tov. direktor.

Prav vse žene si še želijo takega praznovanja svojega praznika.

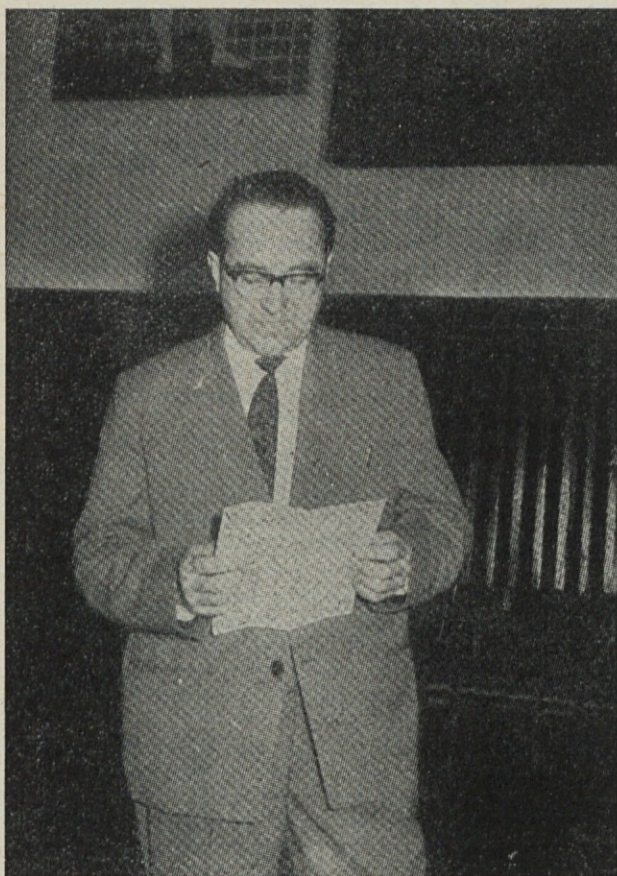
Izbrali smo nov odbor

Občni zbor naše sindikalne podružnice je bil dne 16. III. 1963. Iz poročila predsednika za preteklo dobo je bila razvidna pisana dejavnost naše sindikalne podružnice.

Med drugim je predsednik omenil, da je bila podružnica pobudnik za organiziranje brezplačnega letovanja zdravstveno in socialno ogroženih delavcev, katerim je tudi materialno pomagala v poedinih težkih primerih. Razdelila je najpotrebnejšim 4 000 000 din kot posojilo za dograditev ali popravilo stanovanjskih hiš. V okviru podružnice uspešno posluje tovarniška samopomoč, ki je v preteklem letu pomagala 408 članom z manjšimi posojili v skupnem znesku 9 000 000 din. Podružnica je v sodelovanju s Partizanom organizirala in materialno podprla telesno vzgojno dejavnost med svojimi člani. Skrbela je za svoje bolne člane in vzdrževala stike z upokojenimi člani našega kolektiva. Uspešno je sodelovala s samoupravnimi organi in bila skupno z ostalimi organizacijami borec za večjo produktivnost dela in doslednejše nagrajevanje po delu, oziroma pravilno delitev osebnih dohodkov. V zadnjem času pa je bila posvečena največja skrb pripravam za izdelavo statuta podjetja.

Iz poročila blagajnika je bilo razvidno finančno poslovanje, nadzorni odbor pa je v svojem poročilu označil kot uspešno in pravilno delo Izvršnega odbora naše sindikalne podružnice.

V diskusiji, ki je sledila poročilom, so navzoči osvetlili več problemov in na podlagi problemov, katere so nakazali diskutantje v diskusiji, je komisija za

Predsednik Mirko Kašnik med podajanjem poročila

Delovno predsedstvo občnega zbora

sklepe izdala naslednja priporočila za bodoče delo naše podružnice:

— zapre naj se kino INDUPLATI. Deficit, ki ga je kino izkazal v zadnjem letu in dotacije, ki so mu bile za vzdrževanje potrebne, ter perspektive, ki so neugodne tako v izboljšanju programa kot v povečanju obiska ne opravičujejo nadaljnega delovanja. Ze sklenjene pogodbe o nabavi filmov z distributerji naj se stornirajo. Vsa aparatura kina se mora shraniti za bodoče potrebe.

— za udeležence NOB naj se skupno z upravo podjetja naredi analiza osebnih dohodkov in se v posameznih primerih, kjer so plače nizke, te primerno popravijo.

— popravi naj se streha na našem počitniškem domu v Umagu, in s tem prepreči škoda na stavbi in inventarju.

— v tekočem letu je treba urediti sanitarne prostore za ženske v tkalnici.

— sindikalna podružnica naj se skupno z organi samoupravljanja prizadeva olajšati stanovanjski problem in v bodoče je treba zagotoviti več sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Stopiti pa je treba v stik tudi z ObLO Domžale, kamor preko 1000 delavcev našega podjetja plačuje stanovanjski prispevek in naj občina pomaga pri finansiranju stanovanjskega objekta, ki bi se gradil v Jaršah, da se tako stanovanja približajo tovarni. Rešiti je treba tudi vprašanje denarne pomoči za gradnjo individualnih interesentov, ki že imajo v ta namen del lastnih sredstev.

— treba je voditi kontrolo, da bo vrednost malic ustrezala plačani vrednosti.

Pri volitvah, ki so sledile diskusiji, so bili izvoljeni v izvršni odbor naše sindikalne podružnice naslednje tovarišice in tovariši: Janko Ukmar, Ivanka Vojska, Mirko Kašnik, Viktor Ves, Štefan Mrvar, Francka Šimenc, Franc Berzglez.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni Anton Škarja, Tončka Žagar in Janez Grčar.

Novo izvoljeni tovariši, ki jim je skupščina zaupala vodstvo sindikalne organizacije za bodoče delo, so s tem prevzeli odgovorno nalogo pred kolektivom in upam, da bodo ob polaganju računa za svoje delo lahko rekli: »Tovariši, naredili smo vse, kar ste nam naročili in še precej več!«

Svetovni dan zdravja 1963

Ta dan je posvečen letos lakoti — bolezni milijonov. Po statistikah so ugotovili, da na svetu še vsako leto umre 10 000 000 ljudi za lakoto. Zato je prav, da dan zdravja posvetimo temu vprašanju. Ker delamo v tovarni, si oglejmo prehrano delavcev.

Temeljna načela prehrane veljajo za delavce prav tako kot za druge skupine prebivalstva. Važna je za njih pravilna prehrana, saj ta vpliva na storilnost pri delu. V razvitih državah so ugotovili že zdavnaj, da je vzročna zveza med pravilno prehrano in med storilnostjo. Zato podjetja prispevajo visoke vsote k hrani njihovih delavcev. S ponosom lahko ugotovimo, da naše podjetje prav nič ne zaostaja za temi inozemskimi tovarnami. Saj imamo pri nas vse: lepo urejen družbeni obrat prehrane, okusno pripravljena jedila, kakovostno odgovarjajoče sestavine jedil in nizko ceno.

Vprašanje prehrane je predvsem vprašanje življenjske ravni delavca. Ne moremo trditi, da bi zaslužek našega delavca ne zadostoval za zadostno prehrano, vendar so pri gospodarjenju z zaslužkom še drugi razni razlogi, ki pogosto vplivajo na delavca, da zapostavlja vprašanje prehrane. To ni pojav samo pri nas, ampak tudi v razvitih deželah. Nekateri si rajši nabavijo radijski aparat, televizor, prevozno sredstvo, posebno pa mlajši ljudje obutev in obleko. Je že tako, da smo vsi pod vtisom reklame in javnega mnenja, tako da le redkokdaj povsem samostojno gospodarimo s svojim zaslužkom.

Ker je storilnost delavca odvisna od njegove prehrane, lahko tovarna s kakovostjo toplega obroka znatno vpliva nanjo. S tem pa pomaga delavcu dati tiste snovi, ki jih potrebuje za ves dan. S pravilno pripravljeno jedjo lahko navadimo delavca, da povzije tudi takšna živila, ki jih doma sicer ni vajen uživati.

V deželah, kjer je revščina, je tudi storilnost majhna, zato je majhen zaslužek in vse se vrti v tem začaranem krogu. Brž ko bi se povečala storilnost, bi si dežela sama opomogla, zaslužki bi bili večji in bi si delavci privoščili več hrane. Tako bi bil zopet začarani krog sklenjen.

Kakšna naj bi bila prehrana delavcev? Načelo naj bo:

- za lahko delo 3000 kalorij,
- za težko delo 3600 kalorij in za
- najtežje delo 4500 kalorij dnevno.

Od tega mora biti vsaj 1 g beljakovin na 1 kg telesne teže. Beljakovine so v mesu, mleku, jajcih. Če dobimo premalo beljakovin, se organizem instinktivno varuje večje delavnosti, da s tem prepreči odmiranje celic. Krivico delamo delavcem v nerazvitih deželah, če jim pravimo, da so leni. Analiza njihove prehrane pokaže, da imajo odločno premalo beljakovin v prehrani. Na videz so ti delavci otopeli, brezbrizni, leni. Beljakovine nas varujejo okužb, ker so sestavni del obrambnih teles. Še posebej je zelo važno, da imajo dovolj beljakovin delavci, ki delajo s strupenimi snovmi.

Nadalje je važno, da prejema telo dovolj sladkorjev, ker se ti skoraj neposredno spremenijo v energijo. Pri fizičnem delu se kaj hitro utrudijo mišice, če zmanjka sladkorja. Ta pojav poznajo dobro tudi šport-

niki. Zato npr. tekačem na dolge proge dajejo piti zelo sladko limonado, čaj z mlekom ali čokolado.

V prehrani nas Slovencev je preveč sladkorjev na škodo beljakovin in maščob. Slovenci smo znani, da pojemo veliko kruha in veliko krompirja. Zato bi pri nas pričakovali, da ne bo tiste oblike utrujenosti, ki smo jo imenovali izčrpanost. Vendar ni tako. Naši delavci namreč zaradi neurejenega delovnega časa skoraj ne utegnejo zajtrkovati in prihajajo na delo tešče. Zaloga sladkorja od prejšnjega dne se izrabi že na poti na delo. Zato je prav, če je malica čimprej.

Pri delavcu, ki porabi dnevno 3000 kalorij, štejemo za normalno, da krije od teh kalorij s sladkorji $\frac{1}{5}$, pri onih, ki porabijo več kalorij na dan, pa to ni normalno, ker bi morali količinsko pojesti preveč.

Posebno velja to za krompir, ker vsebuje poleg sladkorjev še 50% vode. Za delavce, ki delajo težko, priporočamo več maščob, saj 1 g maščob sprosti 9,3 kalorije, 1 g sladkorja in beljakovin pa 4,1 kalorije. Vendar pa telo potrebuje maščob razmeroma malo, zato ni bojzani, da bi bila podhranjenost na račun tošč. V maščobah so še vitamini A, D, E in K vendar v svinjski masti jih ni toliko, kolikor v olju in v maslu, zato priporočamo ti dve maščobi bolj kot svinjsko mast.

Rudninske snovi so za pravilno delovanje življenjskih procesov prav tako važne. V zelenjavi jih je dovolj, pa tudi v črnem kruhu. Zato ne posegajmo po belem kruhu, ki je zelo reven na snoveh. Pri delavcih, ki delajo v vročih obratih, je nevarnost, da z znojenjem izgubijo soli. Zato ti delavci instinktivno hrano bolj solijo. Nadomestiti moramo izgubo soli pri onih, ki izgube v 8 urah 8 l vode z znojem, s slano vodo ali s tabletami kuhinjske soli. Pri onih, ki izgube v 8 urah manj tekočine s potenjem, pa se to uravna, kot rečeno, z bolj slano hrano.

Prav tako ne smemo pozabiti na vitamine. Nekatere smo že našeli (dobimo jih v maščobah), za C vitamin je znano, da je v zelenjavi in v svežem sadju, B vitamin pa je v črnem kruhu, zato ponovno: segajmo po tem kruhu in ne po belem, ki ima le neznatne količine B vitamina.

Pravilno bi bilo, če bi imeli 5 rednih obrokov hrane. Fiziologi priporočajo, naj bi zajtrk vseboval 25% vseh potrebnih kalorij dneva. Kar vprašajmo se: ali to pri nas drži? Dvomim, da bi bilo med nami 10% takih. Zato moramo vsaj v topli malici nadomestiti zamujeno. To pa v naši tovarni velja, saj so povprečne kalorije: 700 kalorij, pri teh malicah, od tega beljakovin 22 g, maščob 31 g in ogljikovih hidratov 80 g.

Ne pozabimo si umiti roke, predno gremo jest. To velja tudi za malice.

Mislím, da sem imela ob letošnjem dnevu zdravja dosti lažjo nalogo, kot marsikateri obratni zdravnik, saj pri nas je obrat družbene prehrane primerno in sodobno urejen. Hrana je kvalitetna in tako je odpadla moja naloga prepričevanja forumov v tovarni za ustanovitev takega obrata.

dr. Šiška Marija

Ančka in Nedo skrbita za naše kalorije

Proizvodnja v februarju

Tudi v februarju proizvodnja ni bila taka kot smo si želeli. Predilnica je sicer plan dosegla, tkalnica pa je bila zopet pod planom. Naš optimizem v januarju, češ škrobnilnica in novi tkalski stroji bodo že obratovali v februarju, se ni uresničil. Montaža se je zavlekla in naše upanje je šlo po vodi. Naredili smo sicer več kot v lanskem februarju, vendar za povečani plan ne dovolj. Izpolnitev plana je bila naslednja:

	Plan 1963	Februar 1962
Predilnica	102,6 %	138 %
Tkalnica m ²	93,2 %	113 %
Gas. cevi	67,8 %	99 %
Zatkani votki	93,4 %	104 %

Vrednost točke je bila v primerjavi z lanskoletnim povprečjem naslednja:

Predilnica	102,5 %
Tkalnica	101 %
Plemenitilnica	102,2 %
Konfekcija	102,8 %
Tiskarna	101 %
Obrat za vzdr.	103,6 %
Uprava	102,3 %

Za marec so izgledi boljši in upam da bomo plan v tkalnici izpolnili, pa tudi plemenitilnica bo s povečano produkcijo doprinesla k zmanjšanju zalog nedovršene proizvodnje in s tem seveda omogočila boljšo prodajo.

Poročilo o nabavi

V mesecu februarju je še vedno primanjkovalo premoga.

Bombažna preja iz domačih predilnic je bila slabe kvalitete zaradi pomanjkanja bombaža v predilnicah in zato predilnice niso mogle pripraviti odgovarjajočih mešanic. Iz tega razloga smo prejeli iz uvoza večjo količino bombažne preje. Dolgega lanu ni več na domačem tržišču po primerni ceni in zato smo občutili pomanjkanje.

	Prejeli kg	Porabili kg
Premog	672 600	862 400
Bombažna preja, domača	41 410,5	40 077,46
Bombažna preja, uvoz	24 912,77	15 558,46
Stanična preja	6 049	1 494,5
Lanena preja, kupljena	9 264	11 943,1
Laneno vlakno, domače	11 913	6 762
Laneno vlakno, uvoz	—	19 752
Laneno vlakno, kratko	9 862	17 117
Konopljeno vlakno, dolgo	30 546	22 953
Konopljeno vlakno, kratko	6 114	11 679

Glede lanu se bo položaj izboljšal, ker pričakujemo v mesecu marcu večjo količino lanu iz uvoza po primerni ceni in dobri kvaliteti.

Pri konoplji pa ugotavljamo še vedno slabo kvaliteto in to zato, ker ne kaže noben pridelovalec posebne skrbi za izboljšanje.

Prodaja v februarju 1963

Tkanine:	Proizvedeno m ²	Prodano m ²	% na prodajo v febr. 1962
Bombažne tkanine	83 548	75 598	99,2 %
Lanene tkanine	21 802	45 519	85,4 %
Bombaž-lan	178 834	253 423	146,7 %
Konopljene	28 991	32 735	119,0 %
Bombaž-konoplja	28 072	29 665	407,0 %
Lan-konoplja	1 598	1 909	91,8 %
Gasilske cevi — kg	3 367	2 686	118,0 %

Makulturnega blaga smo imeli v letošnjem februarju 2701 m², dočim v istem mesecu lanskega leta 3432 m².

Prodaja gotovih izdelkov se je dvignila v letošnjem februarju proti lanskem za 28,8 %. Ta odstotek bi bil še dosti večji, ko bi bili mogli izdelati količine, ki so bile po planu predvidene. Težave so bile pri montaži novih strojev in je zaradi tega bil večji izpad.

Izvoz v februarju 1963:

Izvoz je bil v tem mesecu ustvarjen v višini 6759,6 \$ kar predstavlja 81,1 % mesečnega plana. Skupno smo dosegli v januarju in februarju 13 % letnega plana.

Izvozili smo:

bombažnih tkanin	3 133 m ²
konopljenih tkanin	8 432 m ²
	11 565 m ²

Strojna obdelava podatkov v pripravi dela

Z modernizacijo proizvodnje, ki se v veliki meri izraža v avtomatizaciji delovnih procesov, pridobiva služba priprave dela vedno večji pomen, zato si mora pogosto s stroji pomagati pri knjiženju in obdelavi podatkov. Pri poslovanju z mehanografskimi stroji izginejo gore papirja in papirnate vojske med obrati ni. Vsi podatki so lahko na perforiranih karticah na razpolago vsem: uporabljajo jih v pripravi dela pri obdelavi tehnologije izdelovanja posameznih artiklov ter pri pripravi izdelovalnih listov, na podlagi katerih se potem izdelava program izdelave, ki upošteva vse kalkulacije in razpoložljive kapacitete. Materialna služba skrbi za pravilno razdelitev in dostavo materiala na delovna mesta in opozarja na pravočasno nabavo in na potrebno stalno zalogo v skladišču.

Vnašanje podatkov direktno na kartice je preveč zamudno, zato je bolje za knjiženje uporabljati stroje, ki imajo priključek za luknjač papirnega traku. Podatki se torej že pri knjiženju zbirajo na tem perforiranem traku. Prenos podatkov s traku na kartice in njihova obdelava je samo še vprašanje tehnike in uporaba strojev. Luknjač kartic, verificirka, sortirka, tabelirka, reproducirka in mešalec kartic, to so osnovni stroji za mehanografsko obdelavo podatkov. Prihranki pri času — ažurnost — in delovni sili, zmanjšanje odvečnih zalog, pravilna in pravočasna dostava materiala na delovna mesta — vse to daje osnovo za večjo — boljšo in rentabilnejšo proizvodnjo — je pa rezultat dobre priprave dela, katero v veliki meri omogoča strojna obdelava podatkov.

Po članku: Gunter Kratschmerja v avtomatiki številka 4/1962,

Industrija v družbenem planu za leto 1963

Družbeni plan občine Domžale za leto 1963 je bil obravnavan in sprejet na občinski seji dne 28. marca t. l. Predpriprave za izdelavo plana so se začele že jeseni lanskega leta in se zavlekle preko cele zime v prvo četrtletje letošnjega leta. Družbeni plan obsega vse gospodarske veje, ki delujejo v občini in predstavlja plan dela za obdobje enega leta. Predno pride družbeni plan pred sejo občinskega ljudskega odbora je precej dolga pot. Začne se s pozivom na vse gospodarske organizacije, da predložijo svoje letne plane, ki morajo biti potem na sejah organov ljudskega odbora pretreseni in dostikrat tudi popravljeni. Ko je občinski družbeni plan že prešel vse organe ljudskega odbora in masovne organizacije, ga morajo obravnavati še zbori volivcev in zbori proizvajalcev. Na teh zborih se občani temeljito seznanijo s politiko občine in obenem dajo svoje pripombe in proti predloge za družbeni plan. S tem so prešle priprave v končno fazo in upravni organ mora še upoštevati pripombe občanov in jih vnesti v plan. Iz letošnjega plana bi vam hotel posredovati nekaj podatkov o najmočnejši veji gospodarstva, to je industriji.

V občini je 21 industrijskih podjetij, v katerih bo letos zaposlenih skupno 6000 delavcev. Število zaposlenih se bo dvignilo samo za 2%, to je za okrog 130 ljudi. Od celokupnega prebivalstva v občini, to je od 28 300, je v industriji zaposlenih 21%. Drug pokazatelj nam pove, da zaposluje industrija 73,5% od celotnega števila zaposlenih, in naše podjetje 15%.

Vrednostni obseg proizvodnje se bo letos dvignil za 12% napram lanskemu letu in bo znašal 26,6 milijard dinarjev. Od celotnega dohodka cele komunne predstavlja proizvodnja industrije skoraj 78% in je s tem res upravičena trditev o najmočnejši veji gospodarstva v občini. Naše podjetje je v proizvodnji industrije udeleženo z 12%. Če ti podatki nam izpričujejo, da se bo produktivnost dvignila najmanj za 10%, kar je gotovo lep uspeh. Pa se vprašamo od kod to povečanje pri neznatnem dvigu delovne sile? Predvsem moramo upoštevati investicije, ki jih bo letos vložila industrija in z njimi povečala proizvodnjo. V lanskem letu je bilo vloženih 286 milijonov din v novogradnje in strojno opremo, letos pa je predvideno, da bo novih investicij za celo milijardo dinarjev. Gradili se bodo novi proizvodni objekti in povečale kapacitete z novimi stroji. Med temi podjetji je tudi naše, ki bo gradilo novo kotlovnico in nabavilo nov parni kotel za kar bo vloženi 130 milj. din. Nova strojna oprema pa je bila nabavljena deloma že v lanskem letu, deloma v začetku letošnjega leta in se bo proizvodnja dvignila tudi za 12%. Drug večji investitor je podjetje Sončnica, ki bo začelo z gradnjo rafinerije in ekstrakcije z investicijo okrog 250 milj. din. Znano podjetje usnjene galante-

rije Toko bo začelo graditi nove proizvodne prostore in investiralo 170 milj. din. Tudi Papirnica na Količevem pripravlja investicije v višini 120 milj. din za gradnjo novih skladišč za surovine in za načrte za nov, to je tretji kartonski stroj. Ostala podjetja predvidevajo manjše zneske za povečanje kapacitet in za rekonstrukcije obstoječih naprav, vsak po svoji moči, ker se bodo morala podjetja največ opreti na svoja lastna finančna sredstva.

Naslednja zanimiva postavka je izvoz, ki zavzema iz leta v leto večje dimenzije in tudi število izvoznikov se povečuje. Že v letu 1962 je industrija dvignila izvoz za 37% napram letu 1961. V letošnjem družbenem planu je zopet predvideno zvišanje izvoza 28% na skupno 563 milijonov deviznih dinarjev, kar predstavlja v tuji valuti 1,9 milijona dolarjev. Naše podjetje je v celotnem izvozu udeleženo s 30 milijoni deviznih dinarjev ali 5,35%. Na prvem mestu v občini je podjetje Toko, ki izvažajo svoje izdelke že vsa povojna leta, potem je Papirnica na Količevem, ki si je prav hitro priborila sloves na inozemskem tržišču. Zanimanje za karton je v inozemstvu veliko in ima podjetje vse pogoje za razširitev svoje produkcije. Kot tretje v vrsti izvoznikov je podjetje LIP, Radomlje, ki že tudi vrsto let izvažajo svoje pohištvene proizvode. In končno je na četrtem mestu naše podjetje od skupnih 11 v občini, ki izvažajo svoje izdelke.

Občinski plan je letos precej realno postavljen, to se pravi, da bodo morala podjetja že takoj v začetku leta napeti vse sile, da bo plan že v prvih mesecih dosežen, ker sicer se lahko zgodi, da bo zmanjkalo delovnih dni in da konec leta plan ne bo dosežen. Z realizacijo postavljenih nalog se bo blagostanje v občini povečalo in gospodarske organizacije se bodo hitreje razvijale.

Preprečil je veliko škodo!

V soboto popoldne, ko po navadi ne obratujemo, je dežurni električar Ivan Mav pregledoval in čistil elektromotorje v obratih. Kot vesten delavec je ugotovil, da na elektromotorju v jadrovinskem oddelku, ki poganja 12 statev, nekaj ni v redu. Po čiščenju se mu je zdel še bolj sumljiv in pričel ga je razstavljati. Kmalu je ugotovil napako, ki bi lahko imela usodne posledice. Nosilec napenjalne jermenice je bil namreč počen, kar je imelo za posledico, da se je jermenica drgnila obenj. Pri tem se je zaradi trenja razvijala visoka temperatura, kar dokazujejo nekateri deli, ki so bili med seboj že skoraj zvarjeni. Ivan Mav je takoj obvestil svojega nadrejenega, ta pa je izdal nalog ključavničarski delavnici, da je napako popravila.

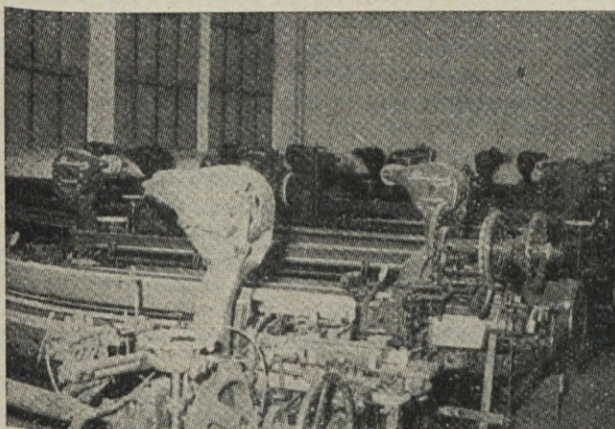
Če bi Ivan tega ne bil opazil, bi že v ponedeljek neizogibno prišlo do požara. Kakšne bi bile posledice, je težko predvideti. Vsekakor pa bi se tudi v najboljšem primeru ne izognili izpada proizvodnje zaradi popravila med delovnim časom.

V imenu gasilske dežurne službe izrekam Ivanu Mavu pohvalo!

I. Majhen

Nezgorljiva tkanina

Znanstveniki leningrajskega Tekstilnega instituta so razvili sintetično tkanino, ki ne zgori, če pride v dotik s plamenom in če jo tudi v plamen vržemo. Učinek je prav nasproten, ker se pri dotiku s plamenom razvijejo iz vlaken tkanine substance, ki pogasijo ogenj. Tkanina se uporablja kot dekorativna tkanina za zavese in prevleke za pohištvo ter obdrži svoje nezgorljive lastnosti tudi po pranju. Izdeluje se iz polyvinylalkoholnih vlaken, ki so obdelana še z fosfornimi spojinami. Iz Spinner Weber Textilveredelung

Našo večjo investicijo so predstavljali tkalski avtomati

Negospodarske investicije in komunalna dela predvidena po družbenem planu za leto 1963

Sredstva za negospodarske investicije in komunalna dela se črpajo iz posebnega sklada, katerega upravlja od Občinskega ljudskega odbora imenovan odbor. Na podlagi predlogov, ki so jih dali občani na zborih volivcev in po ostalih masovnih organizacijah je upravni odbor sklada razdelil sredstva v sledeče namene:

1. Načrti za nov zdravstveni dom	13 000 000 din
2. Dom družbenih organizacij (sredstva še iz leta 1962)	50 000 000 din
3. Mrliška veža	10 000 000 din
4. Gradnja družbenega centra	20 000 000 din
5. Dom kulture v Moravčah	15 000 000 din
6. Cesta Drtija—Kandiše	15 000 000 din
7. Urbanistični načrt Domžale, Mengeš, Roje	9 000 000 din
8. Krajevni odbor Mengeš, javna razsvetljava, most, Trdinov trg, Kolodvorska cesta	7 000 000 din
9. Krajevni odbori Črni graben	5 000 000 din
10. Knjižni stroj za upravo ObLO	3 500 000 din
11. Nepredvideni stroški	1 539 000 din
	149 039 000 din

Ti podatki za zборе volivcev še niso bili poznani, ker se je razdelitev naknadno izvršila. Ker pa so podatki za vsakega člana kolektiva zanimivi z ozirom na obseg gradenj, važnost in splošno korist jih tukaj navajamo.

Finančno stanje in poslovanje KONOPLANA v I. 1963

Leto 1962 je naš Konoplan zaključil s pozitivno bilanco. V primerjavi z letom 1961, ko je imel 10 027 din izgube, je imel lani 9447 din dobička. Poslovanje se vrši preko blagajniške knjige, ki izkazuje sledeče pokazatelje:

HTV

Število izgubljenih delovnih dni zaradi nezgod pri delu pri nas je vedno bolj zaskrbljujoče. V primerjavi z januarjem in februarjem lanskega leta so nezgode letos v teh dveh mesecih zopet narasle. Skupno jih je bilo 21 in sicer: v predilnici 4, v tkalnici 4, pri vzdrževalnih službah 3, v menzi 2 ter v oplemenitilnici in tiskarni po 1. Na poti na delo ali domov je bilo zabeleženih 6 nezgod. Vse to je imelo za posledico kar 317 izgubljenih delovnih dni.

Nezgodam izven podjetja, to je na poti domov ali v službo so v glavnem botrovale vremenske neprilike, predvsem poledica. Nezgodam v podjetju pa izključno nepredvidnost in neuporaba zaščitnih sredstev. Zaščitna sredstva so že skoraj na vseh delovnih mestih. Tam niso zaradi okraska, temveč imajo svoj namen, včasih celo življenjsko važen. Zato je skoraj nerazumljivo, da se posamezniki med delom ne prepričajo, če so naprave ali aparati v redu. Vsako napako ali pomanjkljivost je treba takoj javiti, kajti prav tedaj, ko je zaščitna mreža na statvah, na primer obrnjena navzgor, rad izleti čolniček v glavo sosedu! In posledice? Na srečo pri nas še ni bilo hujših, toda tudi smrtna poškodba ni izključena!

A. Skarja

Gotovina 1. 1. 1962	35 576 din
Dohodki v letu 1962	1 493 104 din
Izdatki v letu 1962	1 483 657 din
Stanje 31. 12. 1962	45 023 din

Pregled dohodkov:

— prodaja »Konoplana«	157 100 din
— dotacija CDS	50 000 din
— prispevki članov kolektiva	25 800 din
— dohodki od oglasov	32 900 din
— Induplati za tiskanje lista	1 227 304 din
Skupaj	1 493 104 din

Pregled izdatkov:

— honoriranje za prispevke	73 385 din
— poština	9 080 din
— nabava fotomateriala	29 105 din
— izdatki ob 10-letnici glasila	72 341 din
— dotacije	60 000 din
— potni stroški	11 250 din
— stroški z račun. knjižico	1 192 din
— papir in tiskarski stroški	1 045 043 din
— klišaji	182 261 din
Skupaj	1 483 657 din

Blagajnik:

Cilka Mrdjenovič l. r.

Urednik:

Jože Klešnik l. r.

MAKRILON

prvo domače sintetično vlakno

V Skopju se letos dokončujejo gradbena in montažna dela v tovarni za sintetska vlakna »NAUM NAUMOVSKI — BORČE«. Njihov proizvod bo akrilonitrilno vlakno tipa Courtelle po licenci znane angleške trdke Courtaulds. Vlakno bo prihajalo na naše tržišče pod imenom »MAKRILON«.

Akrilonitrilno vlakno tipa Courtelle, kasnejši Makrilon se lahko predeluje tudi po lanenem ali modificirano lanenem predilnem postopku. Na istih strojih, kot jih danes uporabljamo za predenje lanu, lahko zelo ekonomično predemo čisto sintetsko vlakno tega tipa, ali isto mešano z drugimi sintetskimi, naravnimi ali z vlakni iz regenerirane celuloze. Posamezne vrste tako izdelanih prej lahko uporabljamo za izdelavo finalnih proizvodov kot so: odeje — preproge — tkanine za moške in ženske obleke in niz drugih zelo uporabnih artiklov.

Makrilon se bo izdeloval v različnih debelinah od 3—15 denje in različnih dolžinah (stapel 3" do 6"). Te dolžine in debeline so zelo primerne za predenje po lanenem postopku.

Iz ekonomskih enot

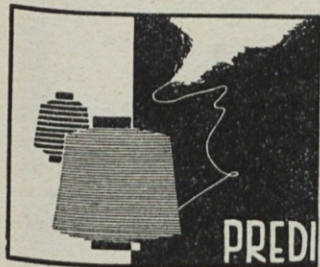
Uprava

Na priporočilo Zavarovalnice Kamnik-Domžale v Mengšu je centralni delavski svet podjetja na 10. redni seji dne 31. 1. 1963 sklenil, da se celotni naš kolektiv nezgodno zavaruje. Tako je bila dne 13. marca podpisana polica o kolektivnem nezgodnem zavarovanju. Na podlagi tega sporazuma ima vsak član kolektiva za vse tri vrste posledic nezgodnega primera: za smrt, za invalidnost ter za začasno nezmožnost opravljanja rednega poklica, pravico do izplačil zavarovalne vsote. Ta pravica gre vsakemu zavarovancu iz kolektivnega zavarovanja in je v popolni neodvisnosti od dajatev Zavoda za socialno zavarovanje in od pravice, ki jo ima posameznik, če se še sam posebej s posebno polico zavaruje. V našem primeru je zavarovan celoten kolektiv skupinsko z eno samo polico. Premijo za to zavarovanje plačuje podjetje za vse zavarovance v skupnem znesku. Zavarovalna premija za vse člane kolektiva je enako visoka, 100 din za člana, različna pa je višina zavarovalnih vsot in je odvisna od nevarnostnega razreda, v katerega spada posamezni zavarovanec po svoji redni poklicni zaposlenosti. Zavarovalna vsota oziroma znesek, ki ga bo delavec prejel v primeru nezgode pri delu ali drugje je razvidna v spodnji tabeli:

Nevarnostni razred	Za primer smrti	Za primer invalidnosti	Za primerčasne nespособnosti za delo na dan
I	500 000	1 000 000	384
II	250 000	500 000	194
III	172 000	344 000	124
IV	128 000	256 000	94
V	106 000	212 000	74

V prvi nevarnostni razred spada vse osebe, ki opravljajo administrativne ali pisarniško-tehnične posle. Če pa je tak uslužbenec pretežno na potovanju (več kot 15 dni na mesec), veljajo zanj zavarovalne vsote iz II. nevarnostnega razreda. Fizični delavci spadajo vsi v III. nevarnostni razred. Mojstri in nadzorniki, če sami ne pomagajo pri delu, spadajo v II. nevarnostni razred. V isti razred se uvrščajo tudi skladiščniki, če samo nadzorujejo delo, ter vratarji. Poklicni šoferji spadajo v V. nevarnostni razred.

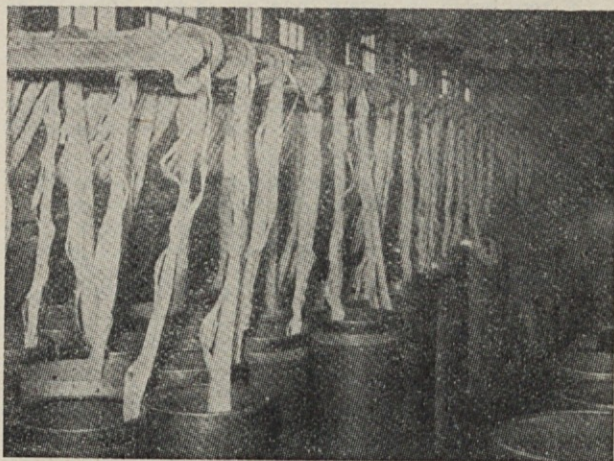
Kolektivno zavarovanje je nova pridobitev za člane podjetja, zanj moramo biti hvaležni uvidevnosti naših samoupravnih organov.

PREDILNICA

Predilnica v I. četrletju

Sicer še ni konec tega tromesečja (v času tega pisanja) vendar se že marsikaj lahko zaključi in ugotovi. Predilnica svoj plan za mesec marec ne bo izpolnila in seveda tudi ne plana za prvo četrletje.

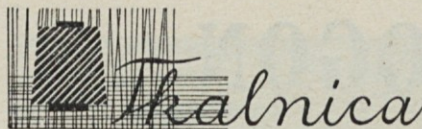
Predpredenje lanacryla — skoraj nobenega prahu!

Vzrokov za to nedoseganje plana je več. Glavna pa sta: velike zaloge konopljene preje ter pomanjkanje lanenega dolgega vlakna, ki ga pravzaprav nimamo že lep čas. Velike zaloge konopljene preje, predvsem KK 3.4, so nastale zaradi pospešene proizvodnje in zaradi izredno slabe kvalitete konopljenega vlakna. Izpad produkcije v tkalnici na artiklih iz konopljene kratke in dolge preje je bil ogromen. Tako ni potekala poraba konopljene preje v koraku s proizvodnjo, ki tudi ni bila ekvivalentna z našimi kapacitetami. Zaloga KK 3.4 pa je zaradi naročila smodnišnice v Kamniku visoka, ker pač še niso prišli ponjo. To stanje se bo še v tem mesecu normaliziralo.

V skoro zadnjem trenutku nam je bil dobavljen leacryl, tako da mokra predilnica še ni zašla v kritični položaj. Rešuje ga preja iz lanenega kratkega prediva in lanacryl.

Ženskemu delu bralcev Konoplana naj še povem, da bomo delali preje in seveda tudi tkanine iz barvanega leacryla, ki bo še bolj povečal zanimanje za te tkanine, saj bodo še lepše in privlačnejše.

F. B.

Pretekli so trije meseci letošnjega poslovnega leta in pravilno je, da pregledamo in ocenimo dosedanje delo.

V preteklem letu je bilo predvideno, da dobimo nove avtomate za tkanje in navijanje votka ter da se rekonstruira škrobilni stroj. Montaža tkalskih avtomatov tipa President je bila končana v začetku marca in sedaj že vseh 20 stavev normalno obratuje. Z rekonstrukcijo škrobilnega stroja se je pričelo v januarju in so bila dela končana koncem februarja. Tako tudi škrobilnica zopet služi svojemu namenu. Res je, da je bilo v začetku nekaj težav, predvsem zaradi iztrošenega oziroma slabo popravljenega angleškega snovala. Vendar je sedaj tudi to urejeno, in upajmo, da ne bo več slabo snovanih in slabo škrobljenih osnov, ki bi povzročale nejevoljo pri tkalkah. V mesecu marcu je bila izvršena tudi montaža 36 vreten za navijanje votka v avtomatski tkalnici. S tem se je vsaj delno rešil problem zastojev zaradi pomanjkanja votka.

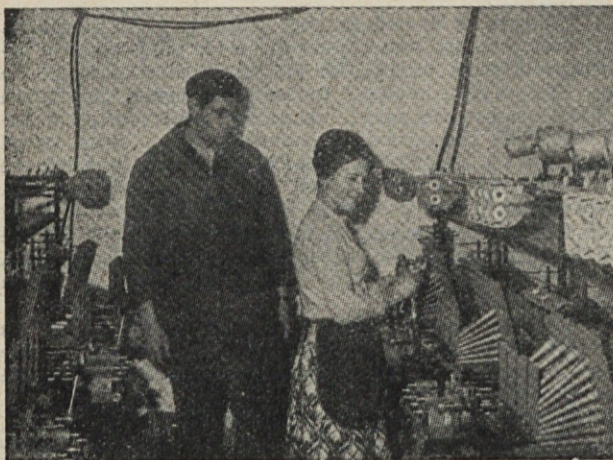
Avtomate, ki smo jih dobili iz Karlovca, smo začeli generalno popravljati v februarju. Prve štiri smo stavili v pogon marca. Istočasno pa smo izločili iz obratovanja 8 statev tipa Rudthard zaradi iztrošenosti.

V tem opisu so zajeta dela, ki so bila izvršena za povečanje naših kapacitet.

Sedaj pa pogledajmo še, kako smo izvršili naše proizvodne naloge. Plan za januar in februar smo izpolnili 93,4 %. Mesečni plan za marec pa že 102 %. Tako smo izdelali v prvih treh mesecih za 15,3 % več surovih tkanin kot v istem času leta 1962.

Vendar pa smo z ozirom na planirano količino v zaostanku za ca. 40 000 m². Po predvidevanjih jo moramo s preseganjem plana v naslednjih mesecih izravnati na 100 % najkasneje do konca junija. Z ozirom na obstoječe možnosti naj bi letni plan izpolnili s ca. 104 %, kar naj bo cilj in naloga naše ekonomske enote. Ta cilj bomo lahko dosegli pod pogojem, da ne pride do večjih nepredvidenih zastojev v proizvodnji zaradi pomanjkanja ali slabe kvalitete surovin. Ob tej povečani proizvodnji pa se nam že odpira grlo v navijanju lanene preje na križne navitke. Zaradi tega bomo morali verjetno skozi vse leto kupovati del lanene preje v Laneni Osijek in s tem reševati grlo v previjanju.

—c—j.

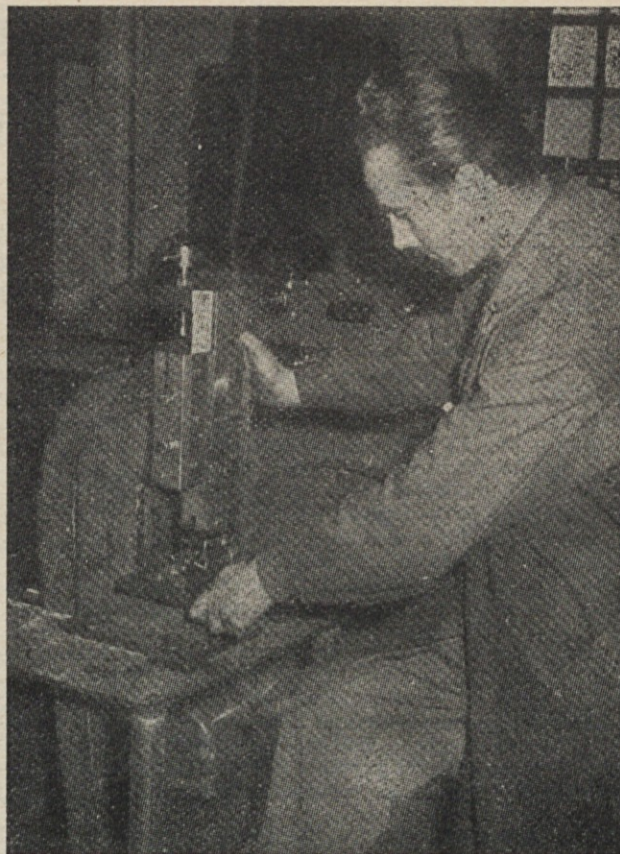
Novi avtomati iz podjetja »Krušik« Valjevo

Izdelava palic in klinov za šotore

Poleg popravil in vzdrževanja strojnega parka in naprav, izdelujemo v naši ključavničarski delavnici tudi palice in kline za šotore. Da bo vpoznan vsak član našega kolektiva tudi s to proizvodnjo, katera ne spada k tekstilni stroki, vam bom na kratko opisal glavne faze dela za ta dva artikla.

Palice za šotore izdelujemo iz aluminijastih cevi. Te so različno dolge, odvisno od tipa šotora, vendar so vse sestavljene iz več krajših delov (maks. do 50 cm dolgih), zaradi lažjega prenašanja. Tako torej cevi, katere dobimo, najprej razžagamo na določeno dolžino, robove na koncih očistimo in zaokrožimo. Nato pa, če hočemo iz teh kratkih delov sestavljati daljše palice, kakršne potrebujemo, moramo na enem koncu teh

Maks pri preizkusu stroja za sekanje zadrq

kratkih delov premer cevi zmanjšati na dolžini 4 cm za toliko, da ga lahko vtaknemo v drugo cev. To dosežemo s posebno napravo, katero smo nabavili in jo doma preuredili tako, da lahko izdelujemo večje količine in brez stalnih popravil. Tako izdelane dele pošljemo zaradi lepšega izgleda v eluksiranje ali lakiranje. Kline za šotore izdelujemo iz okroglega aluminija. Te nažagamo na določeno dolžino, na enem koncu ošpičimo, na drugem robove zaokrožimo, nato jih pa krivimo, da dobimo zaželeno obliko.

Kakor razberemo iz tega opisa, je en komad palice ali kline za šotore razmeroma hitro izdelan, vendar pa če pomislimo, da za vsak povprečni šotor rabimo približno 30 kom delov za sestavo palic in ca. 25 kom klinov, potem šele lahko dobimo jasnejšo predstavbo.

Kvaliteta – naš cilj

Ko zadnje čase pregledujemo naše tiskane vzorce, ugotovljamo, da kvaliteta izdelka nekako ne dosega tistega nivoja, ki smo ga že dosegali. Vprašujemo se zakaj! Tu bi lahko naštevali vzroke enega za drugim in ugotovili slabe in dobre strani pri opravljanju vseh faz dela, preko katerih preidemo do tiskanine bodisi za

brisalke, za prte, za zaves, pregrinjala ali za razne dekorativne namene.

Ustavimo se pri prvi surovini.

Zadnje čase se srečujemo z več ali manj kvalitetno tkanino, izdelano iz slabših vrst materiala. Neenaka preja v osnovi ali v votku ne da tistega izgleda dokončni tkanini. Vidne so proge v osnovi pa tudi po votku pri beljenem ali barvastem fondu. Neenaka votkovna preja pri obdelavi in pripravi za tisk krči širino blaga, napravi gube in razteguje rob krajev. Pri tkanini pa je tudi ta važen, saj slišimo od tkalcev čisto pripombo, da krajec dela lepo tkanino. Pri tiskanju prtov pa je zelo neprijetno, če na tiskarski mizi napeto (pri nas nalepljeno) blago napravi »žago« namesto ravno linijo krajca. Enotna širina blaga zelo olajša pri lepljenju ali napanjanju delo. Če pogledamo, kako teče delo v naši tiskarni na žalost ugotovimo, da je izrečnih precej pikrih pripomb prav na račun neegalne širine, saj so pri posameznih artiklih precejšnje razlike v širini in znašajo v posameznih primerih na razdalji nekaj metrov od 5—8 cm. Poznano nam je, da obstoječih napak ni mogoče odpraviti čez noč, vendar pa je treba računati tudi s tem, da se blago namenjeno za tiskanje obdela na primernih strojih z določeno sigurnostjo glede kvalitete.

Jasno je, da mora biti blago namenjeno za tiskanje odškrobljeno, da lahko vpija tiskarsko goščo. Ker pa imamo v zadnjem času v predelavi tkanine iz slabših materialov, je pač potrebno, da je ta zato dobro izkuhana. Pri izkuhavanju se izpere iz tkanine precej prahu. Preja, katero uporabljamo za votek je grobo spredena. V njej so pogostoma kosmiči prahu (vozli, kupčki). Ko potiskano tkanino dokončno (mokra) obdelamo, se ti kosmiči izperejo. Na potiskani površini nastanejo tako prazna — nepotiskana mesta. V rezultatu je to »tiskarska napaka«.

Da do tega pride, ni kriv tiskar, ki tiska z voljo, da dela dobro in kvalitetno, kar pa na kraju dela ne izpade najboljšo. Razumljivo je krivec za napake vedno tisti, ki je imel z izdelkom zadnji opraviti.

Pri tiskanju samem taki vozli ali kupčki otežujejo delo, ker površina ni gladka, kar je pri tiskarskem delu predpogoj. Okoli vozla nastajajo jamice ali vdolbine. Pri potegu s tiskarskim nožem v takem primeru ne dosežemo vselej zadovoljivega rezultata. Pri večjem pritisku tiskarskega noža barva rada zalije izven vzorca, pri manjšem pa barva bolj malo ali sploh ne prime, zato so včasih vidne take tiskarske napake, katere puščajo neljube posledice (kazni, slaba volja in negodovanje).

Iz napisanega lahko razberemo, da za končni izgled izdelka ni važna samo zadnja faza dela, pač pa je precej činitelj, da je delo vseskozi v redu izvršeno pa naj si bo to od izbire materiala preko tkalca do tiskarja, ki da tkanini poslednji videz.

Naj omenim še nekaj. Za lep tisk mora biti tkanina gladka, to je, da ni zgubana ali zmečkana. Ista ne sme biti niti raztegnjena. Če je pri tkanini iztegnjena osnova, je zelo težko tiskati prte, ker je votek zviti in ni pravokoten na črto krajca. Pogosto pade hudomušna pripomba — prti so krivo tiskani. Razumljivo je, zakaj do tega pride. Zgodi se, da je tkanina pred obdelavo v oplemenilnici neenakomerno sešita z drugim kosom, da je posevno prišiti tekač, da je tekač preozek in podobno. Rezultat temu je lahko, zapotegnjeni votek po celem kosu ali v posebno hudih primerih, zapotegnjen votek v celi bali.

Posamezni artikli za tisk so prilično debeli in se zatorej slabo sušijo. Če blago ni dovolj suho, se pri odlaganju na podstavke mečka in guba. Te gube na tiskarski mizi ni mogoče v celoti odpraviti. Gube in zmečkano blago so vedno vzrok za slab tisk na teh mestih. Škoda je očitna. Gube je možno odpraviti s ponovnim vlaženjem tkanine in ponovnim sušenjem ali likanjem. Seveda stane to dodatni čas in delo.

Zaključimo lahko s tem, da je potrebno složno delo in dobro izvrševanje nalog v teku proizvodnje, kar je odvisno tako od poedinca kakor tudi od celotnega obrata.

S tem sestavkom želim osvetliti nekaj hib, katere največ prizadenejo tiskarje kot končne obdelovalce tiskarin. Želim, da se naše dolžnosti vsi zavedamo in z vsakdanjim delom doprinesemo k dobremu in kvalitetnemu izgledu naših tkanin, katere nam zagotavljajo priznanje kupcev in potrošnikov. Naloga vseh članov kolektiva pa je, da sodelujejo in rešujejo probleme, ki se vsakodnevno pojavijo. Naj nas družijo stari rek: ZRNO DO ZRNA POGAČA!

Pranje šablon v tiskarni

O kvaliteti

Napaka, ki se večkrat pojavi pri pollanjenih in drugih artiklih, ki so barvani z indanthrenskimi barvili, je temnejše obarvani rob tkanine. Zaradi tega je označen z II. vrsto.

Ta napaka nastane pri barvanju le takrat, če se v bali robovi tkanine ne pokrivajo. Temu se posveča velika pozornost že pri prvi fazi dela, to je pri navijanju posameznih kosov v bale, v kolikor to dopušča surova tkanina zaradi neenakomerne širine kosa. Oblika bale se tudi pri naslednjih fazah lahko deformira in to tem bolj, čim več pasaj zahteva določeni barvani artikel. Vzrokov za to je več. Ti v glavnem zavisijo od

Tu se zaključuje pot tkanine iz oplemenitilnice

jiggra, ki ima že delno izrabljene ležaje vodilno-napenjalnih valjev, slabe zavore itd. Tudi kemikalije, ki so predpisane za določeno fazo dela (to so običajno baze), imajo to lastnost, da zmanjšujejo površinsko napetost vode. Zaradi tega postane tkanina spolzka in pospeši deformacijo oblike bale, kar je posebno škodljivo pri barvanju z indanthrenskimi barvili. Omenjeno barvilo je v vodi netopno, zato se ga mora pred barvanjem spremeniti v vodotopno obliko. To dosežemo z redukcijo. Reduciramo s pomočjo Natrijevega luga in Natrijevega hidrosulfita. Na ta način dobljena natrijeva sol levko oblike redukcijskega barvila nabarva na tkanino in se v dotiku z zračnim kisikom spremeni nazaj v vodo netopno obliko. Pri desetih pasažah oziroma pri desetkratni reprodukciji in oksidaciji, se na izpostavljenih mestih nakopiči več barvnih delcev. Rezultat tega je temnejši rob tkanine. Temu se lahko izognemo z manjšim pribitkom Natrijevega hidrosulfita, vendar nam tu preti nevarnost, da dobimo svetlejšo izbarvanje, ker le ta zavira prehod barvnih delcev iz barvne floti na tkanino.

V. P.

Proizvodnja v februarju mesecu še ni bila zadovoljiva in sorazmerna možnostim, ki so na razpolago. Kljub temu, da sta bila v polnem obratovanju že oba proizvodna traka, ki sta izdelala skoraj 6000 predpasnikov raznih modelov, svojega normativa še nista dosegla. Pa tudi na ostalih strojih se proizvodnja ni povečala, kar je nedvomno posledica odpora proti novouvedenim ukrepom za dvig storilnosti. Komu tak odpor koristi oziroma škoduje, je jasno: nam samim. To smo najbolj čutili na izplačilni dan 15. marca. Škoda in skoraj nerazumljivo je, da ne najdejo dobronamerne besede in ukrepi mesta, ki ga zaslužijo. Človek se nehote vpraša, ali je bilo vse naše dosedanje vzgojno delo in

prepričevanje zaman. Ali res še ni prodrla v nas zavest, da lahko dobimo plačano samo to, kar je narejeno in prav nič več? Če imate doma zidarja na primer, ki vam dela štiri ure, ali ga plačate za sedem, osem ur? Mislim, da ne, ker smo doma drugače preračunljivi. Je pa naš sistem delitve že tako daleč, da je treba biti prav toliko, če ne še bolj preračunljiv tudi v podjetju, v delovni enoti. Kdor tega preprostega pravila ne more dometi, si naj kar poišče sicer že zelo redko podjetje, kjer še niso tako daleč.

Šotorski oddelek svojih izdelkov v februarju še ni mogel realizirati. Po eni strani je doživel ponovno selitev, ki pa bistveno ni vplivala na zmanjšanje proizvodnje. Večjo oviro predstavlja pomanjkanje aluminijastih palic za ogrodje šotorov. Priprava palic se je v ključavničarski delavnici silno zavlekla in so šele izboljšave orodja ter racionalizacije delovnih postopkov ob koncu marca privedle do bistvenega izboljšanja. Zataknilo pa se je pri nadaljnji obdelavi, to je pri barvanju oziroma eluxiranju palic. Tega postopka pri nas zaenkrat nismo zmožni in smo vezani na usluge podjetij kovinske galanterije kot so »Zmaj« ali »Saturnus« v Ljubljani. To pa zopet zavleče celo zadevo za najmanj tri tedne.

Resnici na ljubo pa je treba tudi zapisati, da so k temu počasnemu tempu priprav precej pripomogli tudi skeptični pogledi na to našo novo proizvodnjo. Šele zadnja naročila, ki jim skoraj ne bomo kos, so prebila led.

Personalne izpremembe

Vstopi:

1. Ing. Hojer Erna, tekstilni inženir, vstopila dne 1. 3. 1963,
2. Ing. Novak Branko, tekstilni inženir, vstopil dne 1. 3. 1963,
3. Per Jožefa, šivilja v konfekciji, vstopila dne 12. 3. 1963,
4. Mušič Marija, šivilja v konfekciji, vstopila dne 12. 3. 1963,
5. Zalokar Stanislava, krojačica, vstopila dne 12. 3. 1963,
6. Rozman Frančiška, tkalka, vstopila dne 12. 3. 1963,
7. Podgoršek Marija, tkalka, vstopila dne 12. 3. 1963,
8. Zabret Janez, delavec v prejemarni, vstopil dne 12. 3. 1963,
9. Črnič Ana, tkalka, vstopila dne 13. 3. 1963,
10. Plaznik Jožefa, tkalka vstopila dne 13. 3. 1963,
11. Per Makedonka, previjalka, vstopila dne 13. 3. 1963,
12. Tič Ana, pom. v kuhinji menze, vstopila dne 14. 3. 1963,
13. Sitar Marija, šivilja v konfekciji, vstopila dne 14. 3. 1963,
14. Ošep Julijana, tkalka, vstopila dne 15. 3. 1963,
15. Močnik Ana, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
16. Božič Marta, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
17. Hafner Mihaela, snažilka v menzi, vstopila dne 15. 3. 1963,
18. Vahtar Vera, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,

19. Ručigaj Jožefa, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
20. Ceglar Ivanka, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
21. Štebal Alojzija, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
22. Sojer Mimi, šivilja v konfekciji, vstopila dne 15. 3. 1963,
23. Klemenc Cecilija, pomočnica v kuhinji, vstopila dne 16. 3. 1963,
24. Pavlič erezija, tkalka, vstopila dne 19. 3. 1963,
25. Kepec Mihaela, tkalka, vstopila dne 21. 3. 1963,
26. Bergant Ivanka, delavka v oplemenitilnici, vstopila 22. 3. 1963,
27. Pogačar Milena, šivilja v konfekciji, vstopila dne 22. 3. 1963.

I z s t o p i :

1. Antonijevič Života, pomočnik mojstra v predilnici, izstopil dne 22. 2. 1963, na podlagi lastne odpovedi,
2. Vršič Nežka, tkalka, izstopila dne 28. 2. 1963, na podlagi lastne odpovedi,
3. Kepic Helena, tkalka, izstopila sporazumno z upravo podjetja dne 12. 3. 1963,
4. Bedek Terezija, tkalka, izstopila na podlagi lastne odpovedi, dne 15. 3. 1963,
5. Peternel Jože, skladiščnik v menzi, upokojen z dnem 15. 3. 1963,
6. Bernik Pavla, tkalka, izstopila sporazumno z upravo podjetja z dnem 16. 3. 1963,
7. Podboršek Štefka, tkalka, izstopila sporazumno z upravo podjetja z dnem 16. 3. 1963,
8. Močnik Ana, šivilja v konfekciji, izstopila dne 18. 3. 1963, na lastno željo,
9. Zupan Marjan, ključavničar, izstopil dne 22. 3. 1963, zaradi odhoda na odsluženje kadrovskega roka,
10. Prelovšek Ivan, ključavničar, izstopil dne 22. 3. 1963, zaradi odhoda na odsluženje kadrovskega roka,
11. Skok Janez, električar, izstopil dne 26. 3. 1963, zaradi odhoda na odsluženje kadrovskega roka.

P o r o č i l i s o s e :

Mikulaš Amalija čist. strojev v tkalnici, poročena Jurak.

Spored kina »Induplati« Jarše

20. in 21. IV. 1963 »Doktor in ljubezen«, angleški barvni film. Režija: Rolph Thomas. Igra: Michael Craig, Virginija Maskele.
27. in 28. IV. 1963 »Ovčar« — ameriški barvni film v cinemascopu. Režija: George Marchall. Igra: Glenn Ford, Vestern.

Predstave: v sobotah ob 19. uri, v nedeljah ob 16. in 18. uri.

Za obisk se priporoča Uprava Kina Induplati Jarše,

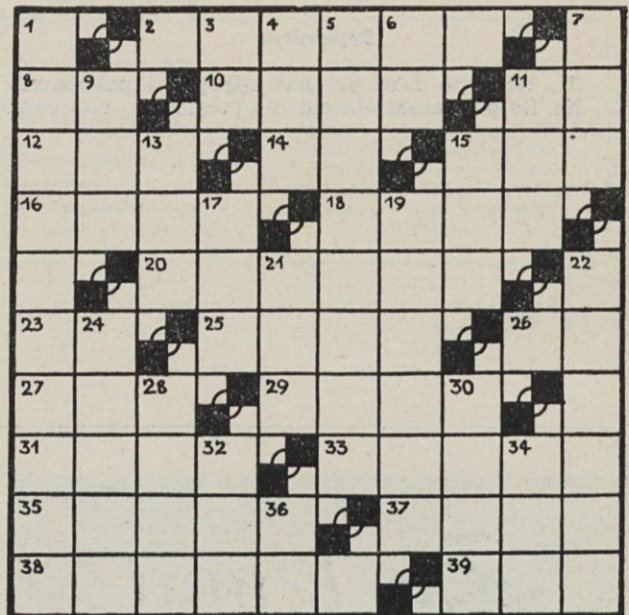
Obvestilo obiskovalcem kino predstav!

Občni zbor sindikalne podružnice Induplati Jarše je sprejel sklep, da se zaradi neekonomičnega poslovanja »Kina Induplati« neha s predvajanjem filmov s koncem meseca aprila 1963.

Prosimo, da vzamete to z razumevanjem na znanje. Vsem obiskovalcem in tistim, ki so kakorkoli pomagali pri premagovanju vsakodnevnih težav, se ob tej priliki lepo zahvaljujemo.

Uprava kina Induplati

Križanka

Vodoravno: 2. kemična spojina, 8. kratica za opombo, 10. židovsko moško ime, 11. osebni zaimsek, 12. neumen, 14. nemški predlog, 15. stanje med dvema vojnama, 16. prost — angleško, 18. slonovo bogastvo, 20. brezno, 23. avto oznaka Kranja, 25. ozka odprtina, 26. pritrtilnica, 27. planina v Srbiji, 29. vojvodinski kmet, 31. moško ime, 33. razredčilo za lake, 34. arabska država, 37. poldne — angleško, 38. rusko moško ime, 39. krajevno vprašanje.

Navpično: 1. naš obrat, 3. egipčansko božanstvo, 4. doba, 5. naš časopis, 6. veznik, 7. progga, 9. zelenjava, 11. nežna tkanina, 13. okončina živali, 15. čebelji produkt, 17. mera električ. moči, 19. vrsta gline, 21. grof — angleški, 22. italijanski filmski igralec (Raf), 24. siromašen, 28. del telesa, 30. sredi morja celina, 32. zakovica, 34. večja skupina žuželk, 36. medmet.

Rešitev križanke iz prejšnje številke

Vodoravno: 1. previdna, 9. predilnica, 11. Li, 12. Alko, 13. en, 14. Ema, 16. AA, 7. Oba, 18. teta, 20. stil, 21. Eros, 22. Eboli, 23. nem, 24. tl., 25. net, 26. KN, 27. oral, 29. ni, 30. ananas, 32. tropikal,

Za smeh in zazvedrilo

Tri z občnega zbora DITTS

Poročilom je sledila običajna mučna tišina. Vsa prizadevanja delovnega predsednika dr. Jerovca so bila zaman. Končno reče: »Škoda da manjka ravno tistih 20% članov, ki bi diskutirali!«

Načeto je bilo tudi vprašanje ekskurzij. V Krapino je šlo na primer samo 10 članov. Direktor pripomni: »Drugič napišite, da se potuje v Krapendorf...«

Predstavniki »Traka« iz Mengša je dejal: Tovariši, ne smemo popustiti. Fabrike na jugu rastejo kot gobe po dežju. Ko sem bil lani tam, sta bili dve, letos pa jih je že šest.

»To je pa elastika« — pripomni doktor.

Pepelnična

Ti, letos pa niso pri nas nič pusta pokopavali. Ne. So bili lanski »ta glavni« pregloboko pokopani.

Kontra in re!

One: Ob Vašem edinem dnevu, dnevu mučencev, Vam izrekamo polno priznanja in pohvale. Voljno! (Samo en dan).

Oni: (za 19. marec) Želimo Vam, naše drage Joške, še mnogo let gibčnosti, svežine in čvrstosti!

Planiška

Naši so šli v Planico k ogledu skokov. Nazaj grede, kot običajno, postanek v gostilni:

Fantje, dopoldne so skakali oni, ponoči, ko pride domov, bomo pa mi...

Aprilska — čisto zares

Plače bodo povišali, si slišal?

Sem nekaj, ja.

Mejduš, bogve od kdaj bo veljalo?

Od 1. aprila!

Za 1. maj praznik dela

čestita

vsem članom našega kolektiva
in vsem delovnim ljudem

Uredništvo Konoplana